

УДК 338.432

Н.В.Поліщук, к.е.н., **Н.М.Голда**,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Вінниця

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Статтю присвячено дослідженню системи управління інноваційною діяльністю підприємств. Визначено складові системи управління інноваційною діяльністю підприємств, які підвищують їх конкурентоспроможність в сучасних умовах функціонування.

Статья посвящена исследованию системы управления инновационной деятельностью предприятий. Определены составные системы управления инновационной деятельностью предприятий, которые повышают их конкурентоспособность в современных условиях функционирования.

The article is devoted to research of the control system by innovative activity of enterprises. The component control systems by innovative activity of enterprises which promote their competitiveness in modern operating conditions are certain.

Ключові слова: інноваційна діяльність, система управління.

Проблеми інновацій, стратегії нововведень як комплексу заходів, спрямованих на впровадження в господарську діяльність нової техніки, технологій, винаходів постійно перебувають у полі зору світової та вітчизняної економічної думки. Водночас опрацювання наявних вітчизняних джерел показує, що більшість складових частин даної сфери аналізу мають простір для подальшого розгортання досліджень. Крім того, представлені наукові пошуки потребують узагальнення, урахування нових факторів стосовно формування системи управління інноваційною діяльністю підприємств.

Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням проблем інноваційної діяльності, висвітили у працях такі науковці: М.П.Денисенко, І.Ф.Єременко, Ю.В.Жарков, Д.Ф.Крисанов, П.П.Микитюк, Б.Г.Сенів та інші. Незважаючи на велику кількість досліджень і публікацій щодо проблем інноваційної діяльності, її аспекти залишаються дискусійними.

Актуальність обраної теми зумовлюється, з одного боку, ключовим значенням ефективної економічної стратегії інноваційного розвитку підприємств, створенням передумов для підвищення їх конкурентоспроможності на державному і глобальному рівнях, а з іншого – усе ще недостатнім ступенем розробленості відповідної проблематики у вітчизняній науці.

Метою статті є визначення складових системи управління інноваційною діяльністю підприємств для підвищення їх активізації та конкурентоспроможності в сучасних умовах функціонування.

Система управління інноваційною діяльністю підприємства є відкритою системою, під якою ми розуміємо сукупність процесів, в яких визначені елементи, що утворюють єдність (цілісність) зі своїми зв'язками і взаємозв'язками між ними, яка створює сукупність властивостей, притаманних лише цій системі, і відрізняє її від інших систем (властивість емерджентності).

На вході системи управління інноваційною діяльністю підприємства є

інформація про зовнішнє середовище господарювання, тобто економічне, соціальне, екологічне, політичне та інші її складові, а також про потенційні можливості підприємства. Суб'єктом управління інноваційною діяльністю на рівні підприємства є апарат управління підприємством та його функціональні підрозділи [6]. Що стосується об'єкта управління інноваційною діяльністю на рівні підприємств, то, на нашу думку, слід визначити інновації, економічні ресурси (фінансові, трудові, виробничі), що безпосередньо беруть участь в інноваційній діяльності; інноваційний проект та інноваційні ризики. Функціональна система управління інноваційною діяльністю підприємств представлена на рис. 1.

Розглянемо детальніше елементи системи управління інноваційною діяльністю суб'єкта господарювання. Будь-яке управління починається з формування цілей та завдань, яких в процесі діяльності необхідно досягти за певний проміжок часу. Тому управління інноваційною діяльністю охоплює стратегічні та оперативні аспекти і має бути, з одного боку, націленим на створення або оперативне залучення інновацій, які забезпечуватимуть збереження і зміцнення ринкових позицій підприємства у тривалій перспективі, а з іншого – на систематичну і цілеспрямовану діяльність із вдосконалення існуючих технологій, прийомів і способів виконання роботи, завдяки яким життя інновацій подовжується [4].

Стратегічне управління інноваційною діяльністю націлене на прогнозування глобальних змін в економічній ситуації та пошук і реалізацію масштабних інноваційних проектів, які сприятимуть успіхові підприємства і забезпечуватимуть його ефективне функціонування і розвиток у тривалій перспективі. Оперативне управління інноваційною діяльністю підприємства передбачає розроблення системи стимулювання з метою заохочення ініціативи, участі в інноваційних змінах, обговоренні проблем, що виникають в процесі впровадження інновації.

Розглянемо особливості системи управління інноваційною діяльністю переробних підприємств агропромислового комплексу країни (АПК). Сучасний стан підприємств характеризується високим рівнем зносу основних фондів, їх фізичною та моральною застарілістю. Особливо це стосується підприємств, що відносяться до АПК, який зазнав найбільших втрат внаслідок світової економічної кризи. Єдиним виходом з такого становища є переведення всіх підприємств АПК на якісно новий рівень функціонування за допомогою інноваційної моделі розвитку.

При побудові системи управління інноваційною діяльністю переробних підприємств необхідно врахувати особливості їхньої діяльності. Система управління інноваційною діяльністю переробних підприємств АПК має певні особливості. Вони проявляються у високій нестабільності та мінливості всіх елементів системи управління і зміні об'єкта управління, тобто під час реалізації інновацій змінюється продукт, технології тощо. Значення має також

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

наявність науково-дослідних і проектних робіт, для управління якими необхідно залучати кваліфікованих працівників, що мають відповідну освіту, добре знають ринок інновацій, уміють вирішувати технічні і виробничі питання з урахуванням економічної доцільності комерційної вигоди. Очевидна необхідність врахування зовнішніх економічних чинників при управлінні інноваційною діяльністю на переробних підприємствах АПК, сезонність їх виробничої діяльності.

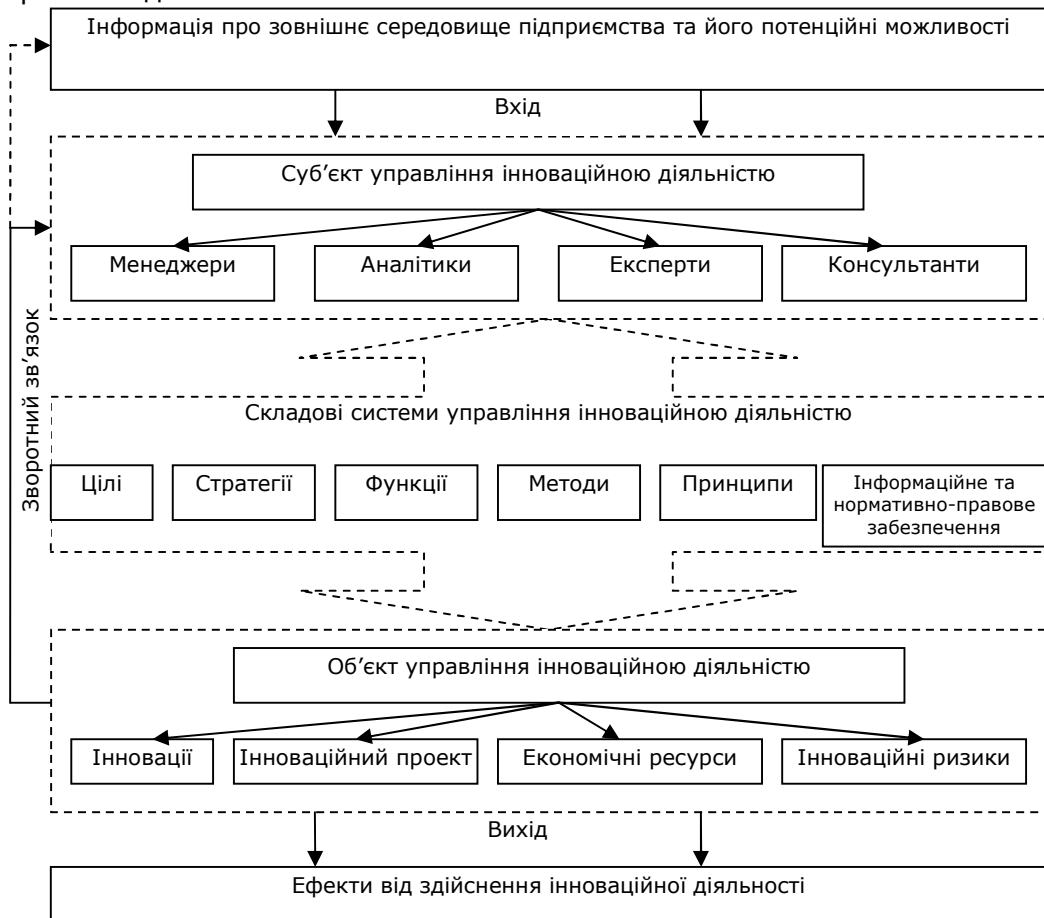

Рис. 1. Функціональна система управління інноваційною діяльністю підприємств (удосконалено авторами)

Таким чином, для створення ефективної системи управління інноваційною діяльністю підприємств необхідно досконало вивчити проблеми, які виникли на підприємствах перероблення сільськогосподарської продукції в умовах світової економічної кризи. До переліку таких питань належить відсутність системного підходу до організації управління інноваційною діяльністю у сфері АПК на державному рівні та на рівні підприємств, спроби створити ефективний механізм управління інноваційною діяльністю взагалі відсутні; недосконалість

нормативно-правової база інноваційної діяльності, низький рівень фінансування наукових розробок та їх впровадження, брак кваліфікованих кадрів, а також необхідних знань для управління інноваційною діяльністю на всіх рівнях управління і недоліки проведення моніторингу інноваційної діяльності.

Переробні підприємства АПК зберігають адміністративно-централізовані системи управління інноваційною діяльністю, не усвідомлюючи, що їх використання загрожує суттєвим зниженням конкурентоспроможності. При цій системі управління інноваційною діяльністю не враховується творчий потенціал індивідуумів, що може призвести до негативних наслідків приховування кращих наукових розробок та інновацій від керівництва підприємства, прихованої інноваційної діяльності тощо. Таким чином, необхідним елементом інноваційного розвитку переробних підприємств є побудова нової або вдосконалення і модернізація існуючої системи управління інноваційною діяльністю.

Зазначений перелік проблем управління інноваційної діяльності підприємств не є вичерпним. Проте саме ці, виділені нами проблеми, потребують першочергового вирішення, що сприятиме підвищенню ефективності впровадження підприємствами різного роду нововведень та активізації інноваційної діяльності у сфері перероблення сільськогосподарської продукції на сучасному етапі розвитку вітчизняного агропромислового виробництва.

Перспективними напрямками подальших досліджень щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємств є обґрунтування підходів до оптимізації організаційного механізму її здійснення, удосконалення інструментів державного регулювання інноваційної діяльності та розробка додаткових стимулюючих заходів активізації інноваційного розвитку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Денисенко М.П., Шабліна Я.В. Інноваційна діяльність підприємств України: суть, оцінка та напрями активізації // Проблеми науки, 2008. – № 6. – С.9-16.
2. Єременко І.Ф. Комплексна система управління інноваційними процесами / І. Ф. Єременко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №6. – С.95-99.
3. Жарков Ю.В. Формування системи механізмів управління інноваційним процесом в АПК регіону / Ю.В.Жарков // Економіка АПК. – 2003. – №8. – С.57-63.
4. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / М.А.Йохна, В.В.Стадник. – К. : Академія, 2005. – 400 с.
5. Крисанов Д.Ф. Інноваційний фактор розвитку харчової промисловості України / Д.Ф.Крисанов // Економіка України. – 2007. – №4. – С.71-82.
6. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність : навч. посіб. / П.П.Микитюк, Б.Г.Сенів. – К. : Центр навч. літер., 2009. – 392 с.